Dødshjelp – de næres syn

Carlos Prado
Coping with choices to die
 187 s. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. Pris GBP 55
 ISBN 978-0-521-11476-9

Spørsmålet om dødshjelp til en dødssyk person med store smerter, hvor ytterligere medisinsk behandling er nytteløs, og hvor personen velger å dø, betinger ikke bare en forutgående reflektert analyse fra personen selv («velgeren»), men også fra de nære personene: kjæresten, ektefellen, familien, vennen («overleverne»). Hos forfatter Carlos Prado er hovedvekten i de sju kapitlene nettopp lagt på de nære. Disse, i tillegg til å hankses med den døendes verdissyn og endelige valg, må også ivareta sitt eget syn og gradvis tilpasse dette, slik at det kan lede til aksept av den forestående død. Dette kan virke belastende på forholdet, og forfatteren viser her til de mange faktorene som spiller en rolle.

Forfatteren, som er professor i filosofi ved Queens University, Ontario, presiserer at dette er en filosofisk og ikke en psykologisk analyse, at følelser i denne sammenhengen utgjør et stabilt verdissyn og ikke vanlige affekter, at velgeren ønsker å dø ved eutanasi eller assistert suicid, at boken relaterer seg til medisinsk etikk, og at den primært adresserer seg til overleverne.

Det første hovedelementet utgjøres av følelsesaspektet og hvorledes overlevernes refleksjoner påvirkes av dette og trenger bearbeiding, og i hvilken grad dette eventuelt kan fordreie synet på velgerens valg. Ikke minst hvis sykdomstilstanden er håpløs og samtidig misoppfattes til å ha en vesentlig sjanse for forbedring. Her antyder forfatteren at velgeren vil kunne utsette dødshandlingen noen tid for til en viss grad å kunne imøtekomme («ære») overleveren.

Hovedelement nummer to består av kulturens innflytelse på så vel velgers som overlevers prinsipielle syn på valgt død. Prado skiller her mellom makrokulturell innflytelse («ikonisk» kultur), basert på etniske, regionale og religiøse verdier, og samtidig multi-kulturell innflytelse med utspring i gruppen (venner, kolleger, medlemmer), ofte i konflikt med «ikoniske» verdier.

Et tredje hovedelement gjelder overlevers reaksjon på velgers valgte død. Forfatteren spesifiserer her fire kategorier. To som anses innen samme klasse, foreligger når overlever aksepterer velgers reflekterte begrunnelse eller likevel forkaster denne som utilstrekkelig. To som anses av ulik klasse, foreligger når overlever aksepterer velgers valg, selv om dette er utilstrekkelig begrunnet, eller når overlever ikke aksepterer velgers ellers velbegrunnede valg.

Boken avsluttes med et interessant appendiks som omhandler troen på et liv etter døden. Forfatteren drøfter to problemstillinger: *Hva* er det som overlever, og *hvor lenge* overlever det? Det overlevende drøftes her som sjel eller ånd, immaterielt eller stoffløst. Tids lengden forstås som uendelig tid eller løst fra selve tidsdimensjonen, som tidløshet. Problemet her blir både spørsmålet om personens identitet og opprettholdelse av denne gjennom hundrevis eller tusenvis av år (med de sosiale og naturmessige endringene som uvegerlig vil finne sted på kloden).

Prados bok er en grundig, tankevekkende og innholdsrik analyse av dødshjelp, dens filosofiske utfordringer, og – originalt – de nære personers situasjon. I sum en bok som henvender seg til en bred leserkrets i tillegg til den medisinske.

Per Schioldborg

Psykologisk institutt
 Universitetet i Oslo

Fortsatt god klassiker om lungemedisin

Stephen J. Bourke, Graham P. Burns
Respiratory medicine
 Lecture notes. 8. utg. 221 s, tab, ill.
 Chichester: Wiley-Blackwell, 2011.
 Pris GBP 23
 ISBN 978-0-470-65442-2

Lecture notes on respiratory medicine av R.A. Brewis var den anbefalte læreboken for norske legestudenter i en 20-årsperiode fra 1975. Universitetslæreren ved Royal Victoria Infirmary and Newcastle University hadde store pedagogiske og ikke minst illustrative evner som ga medisinstudenter god innsikt i hvordan leger skal ta praktisk hånd om sykdommer i respirasjonsorganene. Flere studenter ble tiltrukket til denne grenspesialiteten innen indremedisin – takket være denne lille boken.

Det er derfor med forventninger jeg åpner denne 8. utgaven av *Lecture notes* med to nye forfattere fra de samme institusjonene i Storbritannia. Målgruppen er, som tidligere, medisinstudenter og leger i nybegynnerstillinger ved indremedisinske avdelinger.

Læreboken har med 211 sider og doble spalter en tradisjonell oppbygging. Den omfatter først fire kapitler om det essensielle ved lungenes anatomi og fysiologi, hvordan legen tar opp anamnese, foretar inspeksjon, perkusjon og auskultasjon og tyder enkle lungefunksjonstester og radiologiske undersøkelser av thorax. Deretter omtales de vanligste sykdomstilstandene i lungene, nemlig øvre luftveisinfeksjoner inkludert influensa, pneumoni, tuberkulose, bronkiektasier, lungeabscess, cystisk fibrose, astma og kols (kronisk obstruktiv lungesykdom).

Videre er det kapitler om lungekreft, interstitielle lungesykdommer, yrkesbetingede lungesykdommer, pulmonale vaskulære sykdommer, pneumothorax, pleuraeffusjoner, akutt lungesviktsyndrom og søvnrelaterte respirasjonsforstyrrelser.

Lengden på kapitlene er stort sett tilpasset hyppighet og alvorsgrad av lungesykdommer i befolkningen. Astma har fått 17 sider og pneumoni 16. Cystisk fibrose og bronkiektasier/lungeabscess har også fått relativt mye tekst med henholdsvis 11 og 9 sider. Her er eget kapittel med flervalgsspørsmål og svar for selvstudium.

Illustrasjonene er meget gode, og tabellene er enkle. Litteraturreferansene er til retningslinjer publisert av British Thoracic Society og National Institute of Health and Clinical Excellency og oversiktsartikler fra Europa og USA. De diagnostiske og behandlingsmessige anbefalingene er stort sett, om enn ikke alle, i overensstemmelse med norsk praksis.

Denne oppdaterte læreboken har ivarett det gode renommé som Brewis' lærebok har hatt, og kan anbefales som et alternativ for studenter og nybegynnere i lungemedisin.

Amund Gulsvik
 Lungeavdelingen
 Haukeland universitetssykehus